

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2019-09-04
Besvaras senast
2019-09-18

Till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2018/19:312 En avvägning mellan havsbaserad vindkraft och naturvärden

Miljöpartiet har flera gånger signalerat att klimatmålen är överordnade andra långsiktiga mål. En bärande komponent i regeringens klimatpolitik är en mycket kraftig utbyggnad av vindkraften. Ett problem med vindkraft är att kraftproduktionen varierar över tid, vilket inte alltid sammanfaller med efterfrågan. Vindkraft till havs blir därför ett mer intressant alternativ eftersom vindförhållandena där är mer stabila. Vindkraftsparker har redan börjat byggas till havs. Detta har gjorts på grund och bankar, såsom Finngrundet och Kriegers flak.

Ett stort problem är att grund och bankar också är särskilt viktiga miljöer för många djur. Olika långt framskridna planer finns för vindkraftsparker på bland annat Stora Middelgrund och Södra Midsjöbanken, men även fler.

Södra Midsjöbanken är övervintringsområde för en mycket stor del av norra Europas alfåglar, som är en starkt hotad art enligt Artdatabankens rödlista. Det är visat att alfåglar undviker vindkraftverk. De har också svårt att finna en alternativ bank. En vindkraftsutbyggnad här skulle sannolikt mycket allvarligt påverka norra Europas bestånd av alfåglar. Även andra fåglar övervintrar här och skulle påverkas. Platsen är även en mycket viktig föringningsplats för Östersjöns mycket hårt pressade stam av tumlare. Dessa har mycket begränsat genetiskt utbyte med tumlare i andra vatten och måste ses som en separat population, särskild för Östersjön. Antalet individer i Östersjöbeståndet har aldrig tidigare varit så lågt som i de senaste mätningar som gjorts.

Stora Middelgrund är också en förökningsplats för tumlare som lever i Västerhavet samt övervintringsplatser för tobisgrissla och andra fåglar. Även en fortsatt utbyggnad på Finngrundet är ifrågasatt av miljöskäl.

Naturvårdsverket anser det olämpligt att tillåta vindkraftverksutbyggnad på Södra Midsjöbanken. Regeringen kan enligt miljöbalken tillåta ingrepp som påverkar livsmiljön trots områdets naturvärden, med hänvisning till vikten av vindenergiutvinning, även om livsmiljön och de arter som områden har som syfte att skydda skulle hotas att försvinna.

Frågan kommer troligen upp som ett regeringsbeslut om havsplanerna senare i år eller nästa år.

Vid bedömningen inom havsplanearbetet av huruvida energiutvinning är den mest lämpliga användningen av ett område har klimatnyttan vägts in av den beredande myndigheten Havs- och vattenmyndigheten i granskningshandlingarna. Men hur stor är egentligen klimatnyttan? Betydande utsläppsminskningar, säger myndigheten, även om det förutsätter att elen kan exporteras eftersom svensk elproduktion redan i dag är förknippad med mycket låga växthusgasutsläpp. Men ingen jämförelse görs med andra satsningar som skulle kunna vara effektivare. Det kan alltså finnas alternativ som leder till en större reduktion av växthusgasutsläpp och kanske utan att naturvärden offras oåterkalleligen. Det räcker inte om en viss typ av energiutvinning typiskt sett anses vara till nytta för att den medför låga utsläpp i sig. Eftersom kraftsystemet i Sverige i dag är i princip fritt från koldioxid så blir marginalkostnaden och andra offer för ytterligare växthusgasutsläppsreduktion här exempelvis mycket högre per ton koldioxid än på andra ställen i världen.

Det är dessutom viktigt att försöka förstå vilken nytta en utsläppsminskning gör för klimatet för att veta om det är lämpligt att offra naturvärden. Om beslut fattas baserat på att Sverige ska agera som ett föredöme i klimatfrågan kortsluts möjligheterna till en avvägning om man inte även kan fastslå nyttan av detta i besluten. På något sätt måste alltså ett försök göras att kvantifiera den antagna vinsten ur klimatperspektiv, exempelvis genom att försöka uppskatta sannolikheten för att andra länder väljer att följa det svenska exemplet, en beräkning som sedan kan granskas och diskuteras öppet. Man kan inte sätta likhetstecken mellan en viss utsläppsminskning och klimatnytta. Vi anser alltså att när lämpligheten av projekt bedöms, där klimatnytta är en parameter, inom havsplanearbetet såväl som inför andra beslut, bör utsläppsminskningens storlek beaktas i jämförelse med andra alternativ och dess klimatnytta uppskattas i ett globalt perspektiv.

Det är tydligt att i vissa fall medför vindenergiutvinningen stora negativa effekter för andra värden. För att veta vad som är mest lämpligt måste man alltså inte bara veta klimatnyttan i ett globalt perspektiv jämfört med andra alternativ. Man måste sedan väga den mot andra värden.

Utan dessa bedömningar är det osäkert om det går att tala om någon klimatnytta alls på global nivå, vilket naturligtvis är det enda som räknas, samt att Sverige riskerar att offra höga naturvärden till ingen egentlig klimatnytta. På grund av den stora osäkerheten om huruvida vindkraftsetableringar i svenska hav ger en global klimatnytta eller inte anser vi att man ska inta en försiktig hållning och

inte göra sådana exploateringar för det syftet, som oåterkalleligen skadar naturvärden och kraftigt decimerar redan hotade arter.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga miljö- och klimatminister Isabella Lövin:

1. Avser ministern att tillåta utbyggnad av vindkraft i dessa tre känsliga miljöer (Södra Midsjöbanken, Stora Middelgrund och Finngrundet)?
2. Är klimatmålen överordnade bevarandet av naturmiljöer och arter för regeringen?
3. Avser ministern att säkerställa att utsläppsminskningars klimatnytta i ett nationellt och globalt perspektiv jämfört med andra alternativ beräknas och sedan vägs av mot andra värden innan beslut tas med hänvisning till klimatnytta för att använda ett område till energiutvinning inom havsplanerna?
4. Avser ministern att inom havsplanarbetet säkerställa att den faktiska klimatnytta som är kopplad till sannolikheten att minskning av svenska utsläpp leder till minskade globala utsläpp uppskattas innan beslut tas med hänvisning till effekten av att vara ett föredöme?

.....

Staffan Eklöf (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren